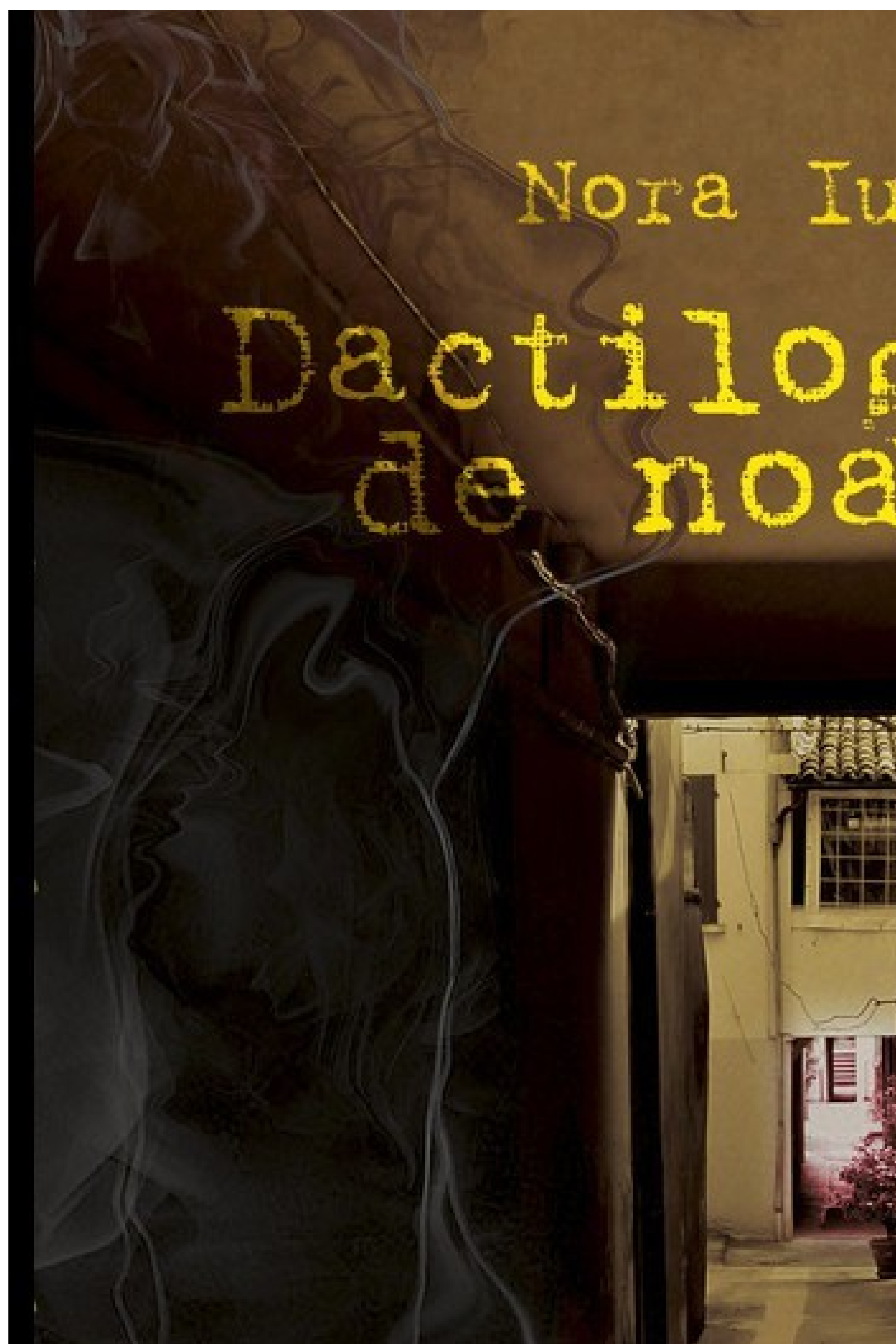

Nora Iu
Dactilog
de noa

Table of Contents

casa de pariuri literare

Nora Iuga

Dactilografa de noapte

Dactilografa de noapte de Nora Iuga
prefaţă de Cristina Ispas
seria Poezie | colecţia Reeditări

www.cdpl.ro | editura@cdpl.ro
tel.: 0741.587259; 0726.407349
editor: Cristian Cosma (un cristian)
producţie: Victor Jalbă-Şoimaru

ISBN: 978-606-92543-3-2

Nora Iuga, poetă, prozatoare şi traducătoare, este membră a Uniunii Scriitorilor din România.

Volume publicate: *Vina nu e a mea* (Editura Pentru Literatură, 1968); *Captivitatea cercului* (Editura Cartea Românească, 1970); *Scrisori neexpediate* (Editura Cartea Românească, 1978); *Opinii despre durere* (Editura Cartea Românească, 1980, Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Inima ca un pumn de boxeur* (Editura Cartea Românească, 1982); *Piaţa Cerului* (Editura Cartea Românească, 1986); *Cântece* (Editura Cartea Românească, 1989); *Săpunul lui Leopold Bloom* (ediţia I, Editura Cartea Românească, 1993; ediţia a II-a, Editura Polirom, 2007; Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Dactilografa de noapte* (ediţia I, Editura

Cartea Românească, 1996; ediţia a II-a, Casa de pariuri literare, 2010); *Spitalul manechinelor* (ediţia I, Editura Universal Dalsi, 1998; ediţia a II-a, Casa de pariuri literare, 2010); *Capricii periculoase* (Editura Vinea, 1998); *Inima ca un pumn de boxeur* (Antologie – Ediţii definitive, Editura Vinea, 2000); *Sexagenara şi tânărul* (ediţia I, Editura Albatros, 2000; ediţia a II-a, Polirom, 2004; Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Fasanenstraße 23 – O vară la Berlin* (Editura

Vinea, 2001); *Autobuzul cu cocoşaţi* (ediţia I, Editura Vinea, 2001; ediţia a II-a, Editura Charmides, 2010); *Lebăda cu două intrări* (Editura Vinea, 2003); *Fetiţa cu o mie de riduri* (Editura Cartea Românească, 2005; Premiul revistei *Cuvântul*); *Hai să furăm pepeni* (Editura Polirom, 2009). În 2007, a primit Premiul Friedrich-Gundolf, oferit de Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung,

O recompensă care se acordă tuturor celor care contribuie la răspândirea culturii germane în lume. În perioada 15 mai 2009 – 15 mai 2010, a beneficiat de cea mai importantă bursă oferită de statul german unui scriitor străin: Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD).

A tradus din August Strindberg, E.T.A. Hoffman, Friedrich Nietzsche, Knut Hamsun, Barbara Bronnen, Elfriede Jelinek, Herta Müller, Ernst Jünger, Oskar Pastior, Günter Grass, Aglaja Veteranyi.

„Viaţa era frumoasă / şi câinele bolnav”.

S-a scris mult, şi înverşunat, la începutul anilor 2000, când debutau Elena Vlădăreanu şi, mai târziu, Oana Cătălina Ninu şi Miruna Vlada, despre influenţa pregnantă pe care a avut-o asupra poeziei lor opera Angelei Marinescu. Asimilată unui expresionism *hard,* Angela Marinescu nici nu putea lipsi din pleiada de influenţe, mai mult sau mai puţin asumată de noua generaţie, din care mai făceau parte Ion Mureşan, Mariana Marin şi Ioan Es. Pop. Deşi unii critici au considerat-o pe Nora Iuga, exponentă a aceleiaşi promoţii ’70 ca şi Angela Marinescu, un reper tutelar la fel de important pentru „noua lirică feminină”, autoarea *Fetiţei cu o mie de riduri* şi-a câştigat mai degrabă prietene printre tinerele poete, decât propriu-zis emuli. Ceea ce este perfect explicabil. Poetele noului val îşi făceau debutul în plină angoasă postrevoluţionară, în vârtejul tranziţiei, se simţeau încă datoare să lupte cu o societate confuză şi perversă, parcă lipsită de orice fundamente morale, iar revolta, deşi de genul feminin, s-a dovedit de cele mai multe ori mutilantă pentru feminitate. Simone de Beauvoir, în *Al doilea sex,* remarca că principala greşeală pe care o comit femeile (e adevărat însă că scriitoarea franceză făcea trimitere exactă la curentele feministe), atunci când se angajează în luptă împotriva bărbaţilor, este aceea de a uza tocmai de armele adversarului, feminitatea terminând, culmea!, prin a fi repudiată. Revenind de pe aceste poziţii la cele două poete şaptezeciste, Angela Marinescu şi Nora Iuga’s-ar situa exact la polii opuşi ai

senzualităţii / sexualităţii: Angela Marinescu la polul *hard*, acolo unde senzualitatea se simte deopotrivă traumatizată şi traumatizantă, iar Nora Iuga la polul *soft*, acolo unde aruncată în joc este, dimpotrivă, feminitatea considerată slabă, frivolă, uşuratică, superficială, din perspectiva căreia singura traumă care se face simţită este cea a îmbătrânirii. De asemenea, dacă în cazul Angelei Marinescu poezia pare a fi rezultatul exacerbării vieţii interioare, extrăgându-se din intimitatea obscură a eului, Nora Iuga se lasă furată mai mult de construcţia caleidoscopică a lumii, de piesele ei disparate, de spectacolul extravagant şi grotesc, de tot ceea ce este bizar, excentric, de instantaneele excesive, simţindu-se cel mult captivată, dar niciodată captivă, mai mult alunecând pe suprafaţa tuturor acestor oglinzi deformatoare, decât tăindu-se în cioburile lor. În timp ce miezul poeziei Angelei Marinescu este reprezentat de carnea tare şi dură, de sexul devorator, la Nora Iuga erotismul, care îi fecundează de la un capăt la altul opera, beneficiază de toate atributele deplinei feminităţi, pe care tinerele poete (mai puţin totuşi Miruna Vlada, care are ceva mai multe afinităţi cu poezia Norei Iuga decât colegele sale de generaţie) o resping.

În *Dactilografa de noapte*, perspectiva este cea care va fi reluată de către autoare şi mai târziu, în miniromanul *Sexagenara şi tânărul*, aceea a femeii ajunse la vârsta senectuţii, caracterizată înainte de toate de o senzualitate explozivă, deşi rămâne în acelaşi timp perfect

conştientă de propria detracare şi decrepitudine: „faţa ta caraghioasă rătăcită printre tarabe / ocolită de tocmelile muşteriilor / – niciun ştergător de parbrize / nu poate spăla aerul / de această imagine – / o doamnă bătrână cu o tocă neagră / fără sex-appeal şi fără resurse / într-o piaţă cât burta căscată / în hoitul oraşului // ce vreţi / viaţa era frumoasă / şi câinele bolnav” (*băteam străzile seara la ora cinci*). Ce trebuie spus însă de la bun început este că la Nora Iuga discursul nu alunecă niciodată în bezna patetismului, deşi de multe ori poate părea aşa, ci rămâne mereu luminat dintr-o parte, de obicei de o asociere inedită de termeni sau imagini, în tradiţie suprarealistă, denotând interesul încă la cote maxime al eului lacom în primul rând de realitate pentru propria implicare creativă şi totodată incapacitatea simţurilor de a se lăsa anihilate: „aveam douăzeci de ani / şi ultimul domn era aruncat la canal / aveam treizeci patruzeci cincizeci de ani / şi domnii se isprăviseră / băteam străzile seara la ora cinci / adulmecam după o dâră de naftalină / drogul perfect pentru o beţie aristocratică // veţi spune bătrâna asta îi imită pe tineri / bătrâna asta e mai ridicolă / decât un papagal pe rotile // ultimul succes a fost / împreunarea minciunii cu vulgaritatea / cele două maimuţe ale mortului”. Deşi sub impresia fatalităţii, eul constructor al acestui univers romantic-decadent pare că mai mult descrie, decât simte, fatalitatea, acesta fiind de fapt efectul unei subtile tensiuni între jocul autoironiei şi cel al

ironiei, ce ajung să se anuleze una pe alta, „dactilografa” dispreţuindu-se în egală măsură pe sine pentru decăderea fizică, dar dispreţuindu-i în acelaşi timp şi pe cei care o judecă numai după această carcasă uzată, pe care e nevoită’s-o poarte peste tot, dar sub care ea ştie că se ascunde un elan vital debordant. De aceea, deşi lumea care se profilează în poemele Norei Iuga este o lume de jos, slabă, urâtă, o lume a circului scăpătat (*circul*, *târgul* etc. apar de mai multe ori în poeme), nu-i lipseşte totuşi strălucirea, datorată în primul rând faptului că penibilul este întotdeauna asumat, devenind astfel inofensiv, inoperant ca element devorator al vieţii interioare: „profită de timp leonora / […] fă o demonstraţie la trapez / fii o balerină ridicolă şi fără dinţi // îmbracă-ţi rochia neagră de măicuţă / e prea mult roz în catedrală / şi fiecare formă ca o piatră / se dă de-a dura în piaţa mare / superba călătorie continuă / navigăm în stânga lui zero”. Şi tot de aceea bătrâneţea nu va fi niciodată asociată la Nora Iuga cu înţelepciunea, cu serenitatea, ci cu senilitatea, cu ridicolul, fiind mereu analizată mai înainte de toate din punct de vedere fizic (lucru implicit pentru o senzuală), în timp ce psihicul, animat mereu de acelaşi puternic ferment care este instinctul erotic, rămâne rătăcitor undeva în alte vârste: „azi-noapte l-am visat pe liiceanu / avea o cămaşă albă apretată / îngheţa totul în jur / „ai un creier frumos „/ mi-a spus / vedeţi şi dumneavoastră / cu ce se poate lăuda / o femeie” (*punct*). Autoironia se ridică la cote maxime în asemenea versuri, deşi este

limpede că tocmai „creierul” a rămas acum singurul capabil să menţină capacitatea de seducţie la cote acceptabile. Fără „creier”, fără „minte”, adică, în ultimă instanţă, fără eros sau fără poezie (de la un moment dat echivalenţa se impune), n-ar mai urma decât întunericul, moartea: „şi m-am pomenit că mi’s-a scurtat sufletul / că mi-a ieşit din minte frumuseţea / că sunt o veşnicie fără calităţi” (*noaptea ferigile*).

„Creierul” nu dezamăgeşte însă, el se menţine în priză, rămânând perfect cablat la energiile erotice care curg prin venele lumii, iar de aici rezultă poezia: „toate acele capete închise toţi acei zimţi îmbucaţi / la încuietoarea memoriei / – o femeie mică mătăsoasă ca o lăptucă / întinsă pe covertă printre marinari – / îşi lua îndreptarul ortografic ortoepic / şi de punctuaţie şi căuta cum se scrie un cuvânt”. Poezia este locul unde totul se întâmplă încă, tărâmul unde realitatea, fie mediată, filtrată prin memorie, fie imediată, directă, se întâlneşte cu fantasticul, unde amintirile se întâlnesc, iarăşi în cel mai pur spirit suprarealist, cu fantezia. De altfel, suprarealistul însuşi prin excelenţă Gellu Naum este chemat şi el într-un poem: „tu îngropato mi-a strigat atunci gellu naum / şi mi-a băgat pe gât un pumn de frunze / ce verde agonie închipuieşte-ţi / ce verde agonie”. Remarcam mai

devreme că există în orice situaţie, oricât de teribilă, de dramatică poate părea ea, nu numai o scăpare pentru poetă, dar chiar o posibilitate de a bifa un moment extatic. Nora Iuga deţine această putere, care este totodată şi o credinţă, de a

inerva cu viaţă chiar şi cel mai mort tablou.

În concluzie, nimic nu cred că defineşte mai bine poezia Norei Iuga decât aceste versuri: „Viaţa era frumoasă / şi câinele bolnav”. Chiar şi fanteziile propriu-zis erotice ale *dactilografei de noapte*, care sunt de fapt un fel de reactivări ale acelor fantezii pe care le putem numi deja *clasice*, femeia visându-se pe

rând prostituată şi călugăriţă („nimic nu-şi dorise mai mult / decât să facă penitenţă-ntr-un bordel / şi după aceea şorţuleţul negru / cordeluţa mierea cântând cristalin / în confesional” (*frumoasă încordată întinsă pe apă*), femeie-soldat („de fapt eram o femeie soldat / descindeam din romanele lui kundera / aveam vocaţia sacrificiului / îmi plăcea să pierd războiul // mi-amintesc că într-o vară / am avut deodată revelaţia / că cineva îmi scrie pe creier / atât de repede că nu apucam / să citesc tot şi rândul / dispărea ca la cinematograf” (*aici piciorul calcă în gol*), femeie-pisică etc., vin tot în completarea acestei idei. „Clasicitatea” lor este încă un semn că erosul care hrăneşte poezia Norei Iuga nu este unul inductor de nevroză, insalubru, vinovat, ci unul salubru, inductor de energie pozitivă, ceea ce o şi singularizează pe poetă în peisajul liricii feminine (şi acest „feminine” este chiar necesar aici) contemporane. La fel cum o singularizează acea viziune a lumii care, deşi limitată, redusă la cadrul unei scene sau al unui tablou, nu trebuie luată drept o viziune întunecată. Până la urmă, după cum importantă este nu vârsta femeii, ci pofta ei de viaţă, la fel de

importantă este exclusiv energia care traversează încontinuu lumea, şi nicidecum dimensiunea ei: „şi nu ştiu rama acestui tablou / dacă strânge drama la centru / sau o trage spre margini”. Atunci când nu eşti foarte sigur de centralitatea propriei drame, drama deja a trecut.

Cristina Ispas

În amintirea lui Nino
care trăieşte în acest volum

băteam străzile seara la ora cinci
să stai ca o umbră sub clopotul verii
faţa ta caraghioasă rătăcită printre tarabe
ocolită de tocmelile muşteriilor
— Niciun ştergător de parbrize
nu poate spăla aerul
de această imagine –
O doamnă bătrână cu o tocă neagră
fără sex-appeal şi fără resurse
Într-o piaţă cât burta căscată
În hoitul oraşului

ce vreţi
viaţa era frumoasă
şi câinele bolnav
eu n-am mâncat struguri
când era vremea strugurilor
aveam demnitatea mea:
nu-mi plăcea să cânt în cor!
(mă dădeam în leagăn

alternam extremele
să pot visa centrul
acea normă vagă
a unui instinct oscilant)

aveam douăzeci de ani
şi ultimul domn era aruncat la canal
aveam treizeci patruzeci cincizeci de ani
şi domnii se isprăviseră
băteam străzile seara la ora cinci
adulmecam după o dâră de naftalină
drogul perfect pentru o beţie aristocratică
pleca din mine lumea
plecau convoaiele lungi
feţe scurte pătrate feţe întoarse pe dos
feţe turtite în carlinga istoriei
se-adună rugina până acoperă şi ispiteşte
vulnerabilitatea cum creşte zahărul
sub pielea încreţită a fructului
cum crapă carnea ca un steag găurit
Între noapte şi ziuă se-ntâmplă totul
fără să se întâmple nimic o veşnicie
răsturnată cu susul în jos
de fapt acelaşi nisip curgând
În cealaltă jumătate a clepsidrei

superbul yellow submarine coboară spre eşafod
Începe numărătoarea inversă
underground independent
stindarde moderne

veţi spune bătrâna asta îi imită pe tineri
bătrâna asta e mai ridicolă
decât un papagal pe rotile
de parcă ochii mei au uitat
dactilografa de noapte
şi domnii somnoroşi
pătrunşi clandestin în garsonierele poeziei
de parcă eu n-aş vedea break-ul umbrelor pe pereţi
şi dialectele anglo-saxone
muşcându-mi memoria

ce aproape de mine-i veneţia
Imperturbabilă şi resemnată
exersând în fiecare dimineaţă
ţinuta dreaptă în faţa plutonului de execuţie
şi toate aceste amplificări sau reduceri ale corpurilor
nu sunt concesiile imaginaţiei
nici scuze nici explicaţii
doar amprentele degetelor
pe un tron devastat
Iată în sfârşit o patrie
Indescifrabilă ca semnătura unui analfabet
un steag dubios se leagănă
Între exploziile simulatoarelor
şi zelul voios al armatelor represive
stau la catafalcul mileniului
ultimul succes a fost
Împreunarea minciunii cu vulgaritatea
cele două maimuţe ale mortului
şi totul e la locul lui

nu’s-a schimbat nimic
se poate merge de mână cu umbra
laolaltă cu peştele
se poate tăcea
În această apă tulbure ca o mirare
se poate adormi
ţinând în poală
căţelul speriat al duplicităţii
pe geam se preling
epocile roşii provocatoare
Întoarce clopotul cu gura în sus
toarnă în el această alarmă

Iluzia unei bătrâne
ce înseamnă pentru tine
ora unsprezece noaptea pe malul mării
când luna are un halou suspect
ca gluga trasă strâmb
pe capul ras
şi numeri cum se-aprinde
şi se stinge farul
Intimidând iluzia unei bătrâne
cum în cazărmi soldaţii
povestesc de slujnice
cu largi cămăşi de pânză
sunt animale care plâng
sunt pietre care se trezesc
Într-o alarmă nouă
sunt semne totdeauna
ca încheieturile vinete
ale unor mâini îmblânzite
e ţipătul gândului unde norii sfârşesc
aleargă un băiat pe plajă

şi-n urma lui înceata
Înaintare a moluştei

superba călătorie cu donna angelicata
vai, a murit nervul tău leonora
frivolul nerv care-ţi şedea atât de bine
şi tu inconştiento încă speri
pentru că mâine se sfârşeşte anul
şi vin colindătorii
vine camionul verde
ne îmbarcăm pentru cythera leonora
călărim un vultur cu picioare de capră
călărim un muson necunoscut
care taie oceanul în două
sunt indii acolo şi alge
seara coboară devreme
profită de timp leonora
profită de lentila fixată
perfect pe vânătaia amurgului
fă o demonstraţie la trapez
fii o balerină ridicolă şi fără dinţi
fii încă acea donna angelicata
a profesorului călinescu
stai jos leonora
n-ai învăţat pentru azi
coruri de ministranţi prin localuri
cântă blonzi şi tenori
au lese pentru toate măsurile
atacă acutele cu deosebită îndemânare
bemolii şi diezii tremură
bemolii şi diezii asudă
cine mai face dragoste leonora
cine-şi mai dă jos de pe ea ciocolata

şi înnebuneşte cofetăriile
ai auzit ficţiunea lătrând pe băncile goale
şi labele ei păroase frământând noaptea
cum strugurii negri în teascuri
şi tu leonora
nevinovatele tale jucării
puse la dispoziţia criticilor literari
pentru psihanaliză
las c-o să vină bau-bau
şi-o să taie panglica
şi-o să deschidă uşa
priviţi banchetul acesta
când vulpea se-ntoarce la vizuina ei
când frica se deşartă ca o clepsidră
când toţi râd
pentru că fericirea există pe toate drumurile
şi ăştia micii aplaudă cu manşetele
şi-ţi înfig bolduri în pernuţa obrajilor
să te-nveţi minte odată leonora
O umbrelă reparată e plină de riscuri
sub ploaia ironică aceste zâmbete
au un aer irezistibil
de cocoş cu gâtul tăiat
e clar se loveşte cu flori
se loveşte cu fructe şi scuze
dragoni pictaţi mănâncă cerul
şi-adorm ca nişte prunci
la sânul candelabrelor
să nu te doară carnea leonora
cu care-ai învelit o rasă veche
să nu te doară pâinea şi circul
din care ai muşcat
balta sub ghetele tale se tulbură

la fund sunt balurile du-te acasă!
Îmbracă-ţi rochia neagră de măicuţă
e prea mult roz în catedrală
şi fiecare formă ca o piatră
se dă de-a dura în piaţa mare
superba călătorie continuă
navigăm în stânga lui zero
fă-ţi rugăciunea leonora
fă-ţi ghiozdanul
periferiile sunt pline şi-o să ningă
ascultă cum grăieşte zarathustra
din podul lui cu scoarţe olteneşti

punct
azi-noapte l-am visat
pe liiceanu
avea o cămaşă albă apretată
Îngheţa totul în jur
„Ai un creier frumos”.
mi-a spus
vedeţi şi dumneavoastră
cu ce se poate lăuda
O femeie

au ralentí
sigur c-am vrut şi eu
să întâlnesc un tigru cu o floare în gură
Într-o junglă ademenitoare
sigur c-am vrut şi eu
sub biciul cuvintelor
atât de confuză şi falsificată
să mă trezesc că-mi face cineva cu mâna
din înghesuiala de fuste şi de soldaţi

sunt spaţii comprimate în hărţi
sunt case mari cu ferestre rău prevestitoare
ca nişte măşti
sunt patefoane vechi cu pâlnii care înghit
kilometri de tăcere
şi-ncep să desluşesc arcuşele acelea tăind calea
micului ratat care se zbate
să moară au ralentí
tu îngropato mi-a strigat atunci gellu naum
şi mi-a băgat pe gât un pumn de frunze
ce verde agonie închipuieşte-ţi
ce verde agonie

doar pentru că pur şi simplu era beznă
cine i-a dat drumul vulpii
bătrâne
când găinile albe scurmau pământul sub lună?
cine din nepăsare a lăsat
fierul să cadă în rugina lui
sau din lene sau din pudoare
nu’s-a mai aplecat să ridice
moneda căzută
eu sunt un palmier rătăcit
pe marginea gârlei
printre măruntaiele animalelor sacrificate
sunt un căluţ negru cu alb
care iubeşte şi plânge

noapte adâncă noapte dublă
pentru ochii mei amândoi

ca o roată’s-a desprins
frumuseţea de mine
şi stă acolo pe şosea
O amărâtă de fată
silită să facă autostopul
parcă-s închisă într-o pâine neagră
uitată printre animale
şi nimeni nu-şi mai scoate ciorapii
nimeni nu-şi mai depune ouăle
Într-o capelă franciscană

tropăi de la dreapta la stânga
În staţie
Îmi încălzesc mâinile
se duc simţurile unul câte unul
cum pleacă spectatorii la mijlocul piesei
cineva o să-mi scuture cearceafurile
şi somnul meu va invada oraşul
cu frunze veştede
O bizară moarte roşcată
În care mai pâlpâie
sporadica blândeţe a unui felinar

aici piciorul calcă în gol
altădată casele erau mai mari
oamenii mai frumoşi
şi pe cer apăreau semne
care anunţau o schimbare
ochii mei erau mai încăpători
şi jaguarul şi capra
se jucau în ei
fără să le pese de bariera lăsată

era întotdeauna un claxon prin preajmă
dar termitele urcau
pe oglinda retrovizoare

aici’s-ar putea pune punct
ar spune prietenul meu poetul
aici piciorul calcă în gol
ca la întreruperea curentului
ca aplauzele în pauza dintre părţile unei simfonii

Ieri căutam încă pasărea paradisului
mă duceam cu tata dincolo de aerodrom
să vedem aeroplanele
reclame uriaşe ne trăgeau de glezne
spre marile spectacole ale lumii
de fapt mergeam la birou
Îmi despachetam intimităţile
mici suveniruri aduse din orient

de fapt eram o femeie soldat
descindeam din romanele lui kundera
aveam vocaţia sacrificiului
Îmi plăcea să pierd războiul
de multe ori înţelegeam greşit unele lucruri
O confuzie poate fi mai ameţitoare
decât un vis
te goleşte de tine
şi te umple cu altcineva
cum nisipul şi ceaţa se împerechează

pe ţărmuri
şi ţările plate se încolăcesc în cochiliile lor

trebuie să recunosc sunt zile când bat câmpii
când mi se pare că lucrurile se însufleţesc
şi aleargă ca norii pe şinele orizontului
pe ploaie nimic nu-i mai nou decât ploaia
şi când mă pierdeam prin periferii
mă strigam întoarce-te vino înapoi te iubesc
apoi mai era şi nenorocita asta de poezie
diferenţa de nivel dintre cer
şi gaura din perete
mi-amintesc că într-o vară
am avut deodată revelaţia
că cineva îmi scrie pe creier
atât de repede că nu apucam
să citesc tot şi rândul
dispărea ca la cinematograf
şi dacă mă gândesc bine
cu dragostea era la fel
când mă visam cu un bărbat
mereu trebuia să fie ceva
să ne acopere obrazul
trenuri secrete ne poartă
spre regiunile verzi
cu legătura pe ochi
pui mâna pe culoarea câştigătoare
oare în afară de frumuseţe
câte promisiuni de fericire mai rămân disponibile?

dar sunt zile când dumnezeu
te ţine pe palme
când poţi să ai încredere
că nu vine cutremurul
când pierzi un post de corector
şi câştigi concursul de manechine
În sala de jocuri
bilele de biliard se ciocnesc
ca nişte cupe de şampanie
Imprevizibilele atingeri ale tacului
te împing într-o rezervaţie
unde nu se vânează

sunt făpturi înzestrate cu darul vorbirii
femei translucide şi reci ca nişte egrete
sunt superbe corcituri de rase canine
şi umblători pe apă într-un palid ritual

noapte cu ore mici
paharul cu gin răsturnat pe marginea mesei
şi muzica lui Bon Jovi
pletele lui măturând bulevardul
vei scrie mai târziu
„Cosmosul e romanul lui dumnezeu”.
conversaţii intrigi monologuri
O zonă rarefiată în care
constaţi că ai uitat să vorbeşti
şi în dimineţi transparente de vară
te trezeşti uneori cu imaginea ta
ca un cuvânt care-ţi tace pe buze

şi acum mortul ăsta frumos
cu care-mi împart casa
care primeşte reviste din ţări îndepărtate
şi felicitări de ziua onomastică
mortul ăsta frumos care a rămas
În intimitatea mea
culcuşul unde te ascunzi şi torci
e un răsfăţ al solitudinii
ai vrea să scrii despre copilărie
despre privilegiul de a nu şti
cum pleacă cineva fără să plece
ţi-ar trebui o pelerină cu glugă
pe care să o porţi
cu tine în servietă
şi să nu rişti nimic
ai vrea să faci o petrecere
de pildă să încerci pălării
sau să călătoreşti noaptea
Într-un tramvai gol
să vezi pe geam o fată
şi un băiat dansând
„Soare şi carne” era titlul unui poem
O confuzie o minunată definiţie
a dansului
doi orbi prinzându-se de mână
În faţa muzicii
şi-apoi firave ierburi
nici nu ştiu cum mi-a venit ideea
după toate experienţele
aceste balansoare devin plăcute

există o stare a aerului
care se poate numi nostalgie
şi pentru mine provine dintr-o zonă baltică
O frică de dorinţă
singurul lucru curat înainte de bătrâneţe
văd vapoarele legănându-se grele
sub soarele incontinent
un sentiment de veşnicie
tăind deşertul coapsa unei femei adormite
recunosc
anumite privelişti
Îmi deformează optica
nu-mi pot pipăi eroziunile creierului
am mai puţine certitudini
decât un ou care gândeşte

pe vremuri aveam un binoclu de câmp
măream cu el toate obiectele
şi deasupra acoperişurilor
Începeau grădinile
aşa cum nisipul ajunge la sticlă

mirat de parcă te-a atins o lebădă
sunt întâmplări rele
când treci strada
când deschizi o sticlă de bere
când trandafirul te închide
În carcera lui
sunt camere în care eşti văzut
oricât te-ai baricada
oricât ai pune feţe străine
la geamuri

ei îţi adulmecă vulnerabilitatea
Înfig dinţii în creierul tău
Îţi înfulecă gândurile

stai întins în pat
ţii într-o mână un soare într-o mână o lună
măşti totemice
— Linguriţa se loveşte de paharul cu ceai –
te trezeşti brusc
mirat de parcă te-a atins o lebădă

şi asta ce mai e
Întrebi râzând

un cap rostogolit
În libertatea încremenită

relicve din epoca roz
„Şi acum singur cu plăcerea mea
În vitregiile cerului”.
nonsensul poetului
şi această limbă albă
ca o stalactită de sare

madonna la tine se roagă
copiii străzii
care eşti la fel de dubioasă
cât poate fi o conservă de peşte
prea mult mărunţiş în puşculiţele milei
şi altruismul – se ştie –

trage greu la cântar
unde-s îngerii în pijamale de altaz
cu picioarele lor moi şi dulci
topindu-se în cuptoarele oraşului
relicve din epoca roz
când la curse
se făceau pariuri la umbra
fetelor în floare
dincolo de graba păianjenului
de maniacii răspândiţi pe plăji clandestine
văd acele coşciuge premature
Înaintând în deşert
ce n-aş da să-mi iau
cameleonul în braţe
să port iar culorile tinerilor
dar’s-a murdărit curăţenia
şi lin cade funinginea
ca o voaletă
pe ochiul verde al memoriei

antract
poate mai scrii o poezie mică mică
să-ţi umple restul paginei
poate mai trişezi cu poza
de la douăzeci de ani
de dimineaţa până seara
te asurzeşte toba de tinichea
a piticului
şi-ai vrea să-mi scrii într-o limbă
necunoscută
să nu se vadă cum ţi’s-a urâţit creierul
şi cum a început să muşte
dar furia cunoaşte puţine cuvinte

e ca o casă fără geamuri

reîntoarceri în piaţa cerului
13 – 15 iunie 1990

1. orice nasture făcut e să cadă
dar eu mă încăpăţânam să rezist
mă duceam în fiecare sâmbătă la cinematograf
şi mă sărutam pe întuneric cu toni
aveam şi eu semnalmentele mele particulare
O linie trasă în dreptul rubricii
şi dincolo de barieră
un câmp de zăpadă

2. În întuneric drumurile se desfac
eu totdeauna numai pentru mine am vorbit
pe cine interesează azi un muzeu de intimităţi
unde paznicii dorm cu venele tăiate
à vingt ans j'étais déjà perdue
zefirul şi mierla îmi ciuguleau
din urechi cuvintele
pleca din mine lumea
plecau marfarele lungi
convoaie de prizonieri
de călugăriţe de circari
O migraţie a vocilor spre norduri
spre marile erori ale limbilor
şi-n vara galbenă
unde vântul sucombă
lăsându-şi lapţii pe terasamente

O colonie de semne şi priviri

3. ai să mori! îmi spui noaptea
când visul e singura carte necenzurată
ai să mori ca un peşte
În cada albă
sub duşul dătător de speranţă
scene vesele cu bărbaţi şi femei
orgii nupţiale într-un acvariu
şi secreţiile sepiei înghiţind
superbele balansuri ale sexului

4. primeam scrisori de la oameni
care mă iubiseră de mult
răsplata târzie şi periculoasă
a cercurilor închise
perfida lor generozitate
baricadează-te îmi spuneam
În faţa reformatorilor
În faţa acestor priviri
În care lacurile albastre
se tulbură de o vegetaţie suspectă
şi frânghia ce ţi-e aruncată în urmă
se rupe exact deasupra prăpastiei

5. din zece în zece ani
O revoltă a glandelor
şi eu aici în oglindă
cu fardurile şi corsetele
mă încăpăţânam să rezist

mă duceam în fiecare sâmbătă la cinematograf
şi mă sărutam pe întuneric cu toni
Înaintea vacanţei mă simţeam solidară
cu hârtia de turnesol
dimineaţa îmi trăgeam pe mine
un trup mai tânăr şi marea
asemeni cerului mă primea
În confreria ei cu făţărnicie
carnea jura că se bucură
şi dincolo în spatele ochiului
apăreau şlepuri vechi vopsite cu sânge

6. eu nu m-am născut oarbă!
unde sunt luminile mele
Îngropate în galerii subterane
de oamenii nopţii
şi cuvintele unei cărţi zăvorâte
În cuşca uitării
Intru în sărbători ca-ntr-o plantaţie de oase
şi de viitor nu pot să-mi amintesc
pe străzi o curtezană a prevestirilor
Îmi poartă pantofii
cineva înfige un par în creierul unei pieţe
un bot râde un bot se apără
nicio primejdie doar corturile
În dimineaţa fragilă
şi vântul
cu nările lui zidite de sare

7. mă-mbrac în alb

părul meu e alb
sunt asemeni zilei
care nu mai are nimic de ascuns
asemeni pieţei cu figurine de ipsos
aşteptând să trăiască
cum poeţii muţi uneori în cărţile lor
Îşi află glasul
Într-o piaţă a cerului
ploi negre oameni negri
ţeste zdrobite în care mâinile lor
murdăresc creierul
şterg superbele desene ale gândului
luaţi de pe mine această funingine
eu nu mă mai văd!

8. iată vorbele mele
se-ascund după vorbe străine:
sora mea are galoane de general
sora mea a venit pe lume
să se adapteze
sora mea face ordine în mine
mă latră şi fuge
când dorm mă acoperă cu ziarul
sora mea patinează pe calea victoriei
şi împarte bezele
O văd cum turbează că nu o aplaud
sora mea e „victima
Imaginaţiei mele”.

9. scriam o carte
creştea un golem în pântecul meu

Îmi ordona altfel rosturile trupului
după o autoritate străină
rupeam de pe mine folii de piele
scriam o carte un câmp bătut în cuie
din care nu răzbate decât sensul torturii
un golem creştea în pântecul meu
şi nu găsea loc să se nască
stam în faţa cenzorului
pe o masă ginecologică
neruşinarea trebuie rostită
cu candoarea animalului,
care nu ştie ce-i o analiză de laborator
şi chiureta rodea cu perfidie
puţin câte puţin
să mai rămână un rost de speranţă
şi pentru altă dată

10. visam o călătorie la Viena
Intram în vorbă cu oamenii în metrouri
Împătuream un teanc de cămăşi
şi le dădeam drumul pe-o bandă rulantă
mă încăpăţânam să rezist
mergeam în fiecare sâmbătă la cinematograf
şi mă sărutam pe întuneric cu toni
alteori erau nopţi
când mă căţăram pe parapet
şi priveam pensionarii
ce durdulii găinuşe
doi câte doi prin scuaruri
un cârd de academicieni goi

11. cifrele nu-s făcute pe măsura stelelor
un austriac în Austria
nu e un român în Austria
limba învinsului mătură cocoloaşe de hârtie
În mahalale mai cu seamă oamenii râd mult
de parcă toţi’s-ar alege cu o moarte uşoară
să proclamăm ziua de 1 aprilie
sărbătoare naţională
atunci aş putea să mă ospătez cu zăpadă
să înfiez un arici
să zbor spre alasca într-un ceainic

12. exersează-ţi labele
acoperă bine cu nisip
porcăria asta de viaţă
rade-te-n cap
trage-ţi ciorapul pe faţă
fugi de casele cu muşcate
lasă dimineaţa acolo unde e
şi închide o dată televizorul!

pauză
totdeauna seara o aşteptare
stă cuminte lângă scaunul meu
şi îmi fixează uşa
eu cred că-mi cheamă jucăriile înapoi
să ne distrăm puţin

poate că sună chiar acum
şi pe vizor e o pauză mare albă

dar unde mi-am pus crimele acelea
prin ce caiete?

salvarea sufletelor
venea şi prinţul mîşkin seara pe la noi
şi ne apucam de salvarea sufletelor
erau şi câţiva tineri care râdeau
de morţile noastre linguşitoare
mie îmi venea să cânt la pian
să-mi lovesc cu degetele memoria
prea se duseseră toţi
cu colivie cu tot
— Minute bune de scris –
cine mai aşteaptă alegerile
cine mai umblă cu lovituri de stat
cine-şi înghesuie în computer
creierul şi inima
trebuie să merg la cinema
să învăţ să vorbesc
trebuie să-mi fac alte fotografii
de la o săptămână la alta
se prelinge pe geamuri o ploaie grena
ca o lăsare de sânge

şi cerul ca un ou moţăind
ce istorie şugubeaţă
ce vesel azil de bătrâni
mă uit la maşina princiară
— Un papagal împăiat –
după atentatul de la Sarajevo
şi nu ştiu rama acestui tablou
dacă strânge drama la centru

sau o trage spre margini
nu ştiu dacă mă aflu acolo
sau repet doar emoţia unei lecturi
a unui film
tremurul acela estompat
ca scuturarea unui corcoduş
din care nu mai cade niciun fruct

frumoase zile erau
când încă ne aminteam
Ivirea incandescentă
a trupului nostru pierdut

ochi de şopârlă bănuţi prin iarbă
dar cineva sărac ca mine
nu mă mai poate ajuta
nu-mi mai poate repara
pantoful roşu de femeie
şi ce uşor ajungeam înainte la timp
cu cerul tăiat pe din două
şi cum i se vindecau jumătăţile
când o mare lebădă albă
Îl acoperea
aşa mă sperii mereu de gândul gol
de limba palidă şi îngheţată
care nu-mi mai abureşte oglinda
şi repet sârguincios ca un actor
somnul copilului care-am fost
adormit cu un fir de iarbă
În gură

să vorbim despre firul de iarbă
acest prezent cotidian
dat de trei ori peste cap
şi devenit cel mai actual trecut
despre virtuţile lui cabotine
când nora se joacă de-a soacra
şi din lada de zestre
zboară molii într-o fulguire suspectă
am observat că în prea multe locuri secrete
din pielea de şarpe a pământului
creşte cerul ca un ou moţăind
şi parcă te-aş iubi
Imunitate supremă bătrâneţe
ce-mi ţii departe riscurile de casă
dar sunt gata trăită
mi-am terminat toate invenţiile
şi uite mi-e somn
aş vrea's-aud acum
cum picură apa din streşini
şi cum răsare luna
pe-o netedă şi tristă frunte
mă zbat să mai câştig ceva
să mai câştig un bici
cu care să lovesc această carne leneşă
aş vrea's-aud lumina zilei
cum îmi sparge fruntea ca o împuşcătură
şi rana verde naşterea
să se deschidă adâncă şi vulgară
cum puţurile de petrol
zvâcnesc în torturata lor inconştienţă
şi iată vorbele
pe drumuri tot mai lungi venind

jupoane de fată bătrână
neprimenite cu anii
pe care le scoţi şi le pui
din nevoia de a lega pe cineva de tine
un poem de sute de versuri visam
dar nu pot fugi
rădăcinile se întăresc
pe măsură ce floarea se scutură
simt acul maşinii de cusut
Înţepând în acelaşi loc
simt picătura chinezească
crăpând fragila coajă
şi sabia de bambus
În burta mea răsucindu-se insidios
făcându-mă totuşi să aştept
să binecuvântez aşteptarea
să mă bucur că dincolo de geamul îngheţat
se făureşte încă un peisaj frumos
ca o simfonie neterminată
neterminarea mea dezolată şi extatică
Întocmai ca acest tablou
cu maşina ciuruită de gloanţe
a prinţului Franz ferdinand
acolo la Sarajevo
ce istorie şugubeaţă
ce vesel azil de bătrâni

O casă atât de concretă
O dimineaţă în aşteptarea unui tren
sub lumina tulbure
ceştile de cafea şi surâsul

dar e vorba de viaţa mea
de această insesizabilă atingere
dintre somn şi întâmplare
ca naşterea unui sâmbure într-un fruct de lemn
şi aş merge de mână cu umbra
cum merge orbul cu presimţirea
şi cangurul mic din marsupiu
Îi vorbeşte mamei pe care n-o vede

un drum fără ţintă
doi saboţi fără paşi
şi locuieşti
Într-o casă atât de concretă
ca o crimă deliberată
şi iată prinzi în mână molia
un exerciţiu spiritual
Iadul e chiar aici
Învârtindu-şi elicea prin aer

lumea în loc de lume
abia mai târziu am aflat
că se poate minţi din lipsă de întâmplări
mă gândesc la bătrânii domni
care merg încet
şi nu ajung niciodată
la umbrele lor tremurătoare
ca perdelele în ceainărie
mă gândesc la întâlnirile pierdute
şi înlocuite cum te-ai trezi
Într-o veneţie scufundată
şi ai vedea magii venind din răsărit

şi după aceea
suspendarea dreptului la vorbitor
când iese la lumină lumea paralelă
lumea în loc de lume
cea în care nu se ascultă
şi nu se bate din palme

mergea după un diapazon nepotrivit
Îşi fixase un loc prea înalt pe portativ
nu iubea ploile se plictisise
şi şi-a adus soarele în pat
noaptea la douăsprezece
şi atunci a văzut seraiurile
şi tot orientul
desfăcându-se în felii
şi femeile plutind spre el
cu flori de măr în mână
şi a simţit disperarea
Inventatorului rătăcit
Într-un oraş din deşeuri

(cum nu pot eu să ies din banalitate
decât când scriu
cum nu pot eu să fiu
deşteaptă decât pe hârtie
am nevoie de timp
până se deschide creierul
şi mă îngăduie
În intimitatea lui
unde îţi poţi alege totdeauna
culoarea pieselor cu care vrei să joci

poate la fel erau
şi poftele celeste ale lui
Kerouac şi Ginsberg
baletele lor bengale
În istoria iernii
când totul devine posibil
şi literele dezertează din cuvinte)

ei merg încet bătrânii domni
şi fac desene cu bastonul pe alei
ei spun minciuni şi juisează
şi sunt atât de singuri şi speriaţi

În parcuri sunt locuri obscure –
„Mergeam la o femeie pe strada fântânei
dar nu mai ştiu cum o chema”.
Îi aud povestind
şi ei au trecut înot canalul mânecii
şi au vânat elefanţi
şi au câştigat maratonul
disperată
această posesie imediată
a lumii prin cuvinte
şi plicticoasă
ca o vânzare de lozuri
bătrânii domni
atât de optimişti
căci plină de flori era lumea
şi vara’s-a dus

doar un cuvânt care dormea

fotografia lângă vaza cu anemone
Îmi amintea un bărbat sub un pom
aşteptând o femeie
şi împrejur numai cărţi în dezordine
— Nerăbdătoare case uşi zăvorâte –
stătea lângă vaza cu anemone
şi nu-şi aprindea ţigara
şi nu întorcea capul
doar un cuvânt
care dormea când l-am auzit
s-a încolăcit cuminte în urechea mea

câţi ani avea în rama aceea
cu fruntea pe jumătate tăiată
cu braţul lipsă
speriat de un flash consumat
acolo lângă vaza cu anemone
un bărbat sub un pom
aşteptând o femeie

frumoasă încordată întinsă pe apă
aici se-nchide uşa
se trag storurile
În spaţiul celălalt se vorbeşte
se văd cuvintele ca ouăle cad
În nisipul fierbinte
Întregi se îngroapă

nimic nu-şi dorise mai mult
decât să fie femeie
să coboare pe chei

cu paşi de pisică
să traverseze stradela până la bazar
să cumpere mirt şi şofran
nimic nu-şi dorise mai mult
pentru trupul lui
În mirosul de peşte
În strigătele vânzătorilor de salep
„Frumoasă încordată întinsă pe apă”.

corsetul bunicii cu şireturi roze
poate amintirea unui adulter
poate doar iluzia unui secret îndemn
În celălalt spaţiu îşi fumează pipa
Îşi aranjează şahul simţind cum fotoliul
se descleiază cu încetul
aşa veniseră la început cu rigle cu compasuri
ca la naşterea unei case ca la proiectarea
unei închisori
şi el era acolo abia un cozonăcel
fără semne particulare
şi alte accesorii
dar cum se-ncheagă o formă dintr-o nehotărâre
şi cum apare un neg pe pielea netedă a îngerului
să nu te sperie deschiderea acestei uşi
de după care se ridică un mare alb
atât de îndărătnic atât de adormit

toate acele capete închise toţi acei zimţi îmbucaţi

la încuietoarea memoriei
— O femeie mică mătăsoasă ca o lăptucă
Întinsă pe covertă printre marinari –
Îşi lua îndreptarul ortografic ortoepic
şi de punctuaţie şi căuta cum se scrie un cuvânt
era un vânzător de ilustrate
lipea zâmbete pe ochii orbilor ca nişte timbre poştale

nimic nu-şi dorise mai mult
decât să facă penitenţă-ntr-un bordel
şi după aceea şorţuleţul negru
cordeluţa mierea cântând cristalin
În confesional
nu poţi fugi striga din celălalt spaţiu
nu poţi fugi din zidirea de plumb şi de beznă
cu anotimpuri inversate în toate făgăduielile
lumii
acest atu al realităţii ştiute
vindecă mai puţin decât un parfum presimţit

şi era obosit obosit ca un ştreang
Întins la maximum de trupul spânzurat
acolo printre mobile vechi
pe mochete uzate asculta clinchetul
unui clopoţel de crăciun
Îşi simţea buclele clătinându-se pe urechi
degetele arse pe conuri de brad
suferind de forma ticăloasă a gândului

aburi curgeau pe şosetele scoase în baie
mama cânta sub duş
el era un băieţel îşi făcea poveşti
aştepta să-i crească un cuib
se înfiora de mătăsuri
voia să se deschidă
captiv în trei dimensiuni
Îşi amâna solemnitatea primăverii
cum evantaiul îşi alungă clipa
Într-o bătaie repetată

nimic nu trece peste margine
În celălalt spaţiu numără banii
sortează hârtii citeşte ziarul
băieţii se prezintă la unitate
cu lăzi de lemn
oricine te poate suspecta de circumciziune
şi tu dacă ai putea
te-ai da de trei ori peste cap
să curgi dintr-o capsulă într-alta
să te faci clepsidră
femeile plâng după perdele
femeile îşi smulg părul
femeile se mângâie singure
femeile tac ca nişte cimitire fără cruci
femeile cu picioarele lor svelte
cu pensulele şi forfecuţele lor

şi el speriat acolo în faţa comisiei
surprinzând privirile indiscrete

fiind în acelaşi timp curios şi ridicol
ce ironie deasupra catargelor lumii
el atât de bărbat în înfruntarea aceasta
şi atât de vulnerabil în confuzia unui schimb
de serviete

şi iar începe să ningă în biserică
şi iar se arată ecranul cu două culori
complementare
picioarele lui în acest lighean
de partea cealaltă sufletul
cu planetele lui rotitoare

şi ceasul lui la mâna mea
se auzea atunci orga
şi şcolăriţele negre
năvăleau în capelă
O plăcere măruntă
se cuibărea după ceafă
era totul mic cum e casa copilăriei
după o îndelungată absenţă
nu mai aveam ce să ne spunem
nicio metaforă nu poate salva
decrepitudinea unui vers
şi hârtia pe care visez
are ceva dintr-un lătrat oarecare
dar noaptea când merg
printre zidiri severe
lăsându-mă dezbrăcată
suport acea vamă
a călătorilor clandestini
Îmi place să vorbesc despre mine

Iată o mărturisire derutantă
ca o familie de japonezi
Într-un târg oltenesc
când aveam genunchii juliţi
când simţeam răceala apei curgând
din cişmea era bucuria
uruitului năvalnic al unei posesiuni
lanţul întins între mine
şi tot ce aşteptam întâmplările
cu o mie de feţe să mă asedieze
să mă redea universului
ca în acele plimbări cu trăsura
sub ploaia coborând în pantă
şi ochii căprui orientali pe prima magnolie
dar cât de vag se văd munţii
şi ceasul lui la mâna mea

un ţinut vechi îmi trece pe frunte
un copil rătăcit într-un munte de pietate
şi ruşinea tuturor serbărilor
cu bilete de favoare

plângeţi doici istovite de altruisme
şi voi cămătari cu degete lipicioase
lumea se înghesuie la târg
rezistând mereu tentaţiei
de a rămâne uitucă
de a desface o scoică
În care se rotunjeşte o perlă oarbă
lumea se-nghesuie la târg
pot să mă revărs în neştire

casa asta parcă nu mai e prietena nimănui
şi amintirile ei obiecte bune de exportat
În zone mai puţin populate
şi iar mă latră tristeţea
dintr-o epocă revolută
dintr-o joi de noiembrie
Invizibilă în dunga orizontului
ca un punct

noaptea ferigile
mi-a spus că a iubit
O femeie cu picioare de câine
şi eu m-am ghemuit la pieptul lui
şi l-am auzit toată noaptea urlând

treceau prin aer cu lămpaşe galbene
aveau cuţite şi furculiţe de alpaca
Ieşiseră la vânătoare
pe urmă a venit chiar vocea lui
În carne şi oase
şi am văzut cum îmi fura faţa
şi mi-o făcea un aluat mic
O cocă acolo
numai bună de adormit copiii
şi m-am pomenit că mi’s-a scurtat sufletul
că mi-a ieşit din minte frumuseţea
că sunt o veşnicie fără calităţi

cresc jucării pe scările astea
dacă ţi-ai descoase încă o dată ochii din mâneci

dacă ţi-ai descoase mânecile din trup
ai vedea aeroplanele

dar el continuă să urle
până când simt ferigile
şi noaptea lipindu-mă de ea
ca un magnet

Table of Contents